

Україна як суб'єкт міжнародного права здійснює повний та винятковий суверенітет над своїм повітряним простором. Правовий режим повітряного простору України регламентується національним законодавством: Законом України «Про Державний кордон України» від 4 листопада 1991 р. [4], Повітряним кодексом України від 4 травня 1993 р. [3] та відповідними міжнародними договорами, учасником яких є Україна.

Отже, правове регулювання повітряного кордону України складається з міжнародно-правових норм; норма про висотну межу державного суверенітету (повітряної території) у 100–110 км над рівнем моря має характер міжнародно-правового звичаю; чинне законодавство України не встановлює висотної межі повітряних кордонів. Українська доктрина міжнародного права визначає висотну межу державного суверенітету (повітряної території) переважно у 100–110 км над рівнем моря.

Література

1. Міжнародне публічне право : підручн. / [авт. кол.: В. М. Репецький, В. М. Лисик, М. М. Микієвич та ін.]; за ред. В. М. Репецького. – 2-ге вид., стер. – Київ : Вид-во «Знання», 2012. – 437 с.

2. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію від 07 грудня 1944 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_038

3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19 травня 2011 р. №3393-VI // Відом. Верхов. Ради України від 9 грудня 2011 р. – №48–49. – Ст. 536.

4. Про державний кордон України : Закон України від 4 листопада 1991 р. №1777-XII // Відомості Верховної Ради України від 14 січня 1992 р.

УДК 339.543(043.2)

Яківчук Ж. В., Чемирис М. С., студенти,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Жмур Н. В., к.ю.н.

ДОГОВОРИ ПРО ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПОВІТРЯНОГО СПОЛУЧЕННЯ ЯК РІЗНОВИД ДжЕРЕЛ МІЖНАРОДНОГО ПОВІТРЯНОГО ПРАВА

У зв'язку з виникненням нових сфер життєдіяльності суспільства роль договору як первинного елементу виникнення зобов'язання постійно зростає. Адже оскільки виникають нові правовідносини, то укладення договорів стає найпростішим способом їх урегулювання. При цьому дуже важливим є врахування інтересів сторін, адже від цього залежить успіх того чи іншого заходу.

Важливо зазначити, що значення договорів полягає не в тому, що вони нібито відтворюють звичаєві правила, а в тому, що вони в заново створених нормах регулюють такі відносини, які не врегульовані звичаєвим міжнародним правом. А відтак, враховуючи динаміку сучасних міжнародних відносин, держави не можуть вичікувати, поки створиться міжнародний звичай. Лише міжнародним договором можна врегулювати процес виникнення нових міжнародних відносин у відповідній сфері. Така ситуація сталась і в міжнародному повітряному праві, оскільки динаміка розвитку даної галузі значно зростає, при цьому закономірним є і розширення сфери повітряного права та виникнення у зв'язку з цим нових нерегульованих правовідносин.

Під міжнародним договором розуміється угода між державами або іншими суб'єктами міжнародного права, укладену в письмовій формі, з приводу встановлення, зміни або припинення взаємних прав та обов'язків. Кількість договірних норм величезна, і в практиці найчастіше доводиться мати справу саме з цими нормами [1, с. 87].

Договори мають різні назви, починаючи з конвенції, пактів, актів, хартій аж до статутів і декларацій, та власне угоди. Усі ці назви виражають письмову домовленість, згідно з якою держави на правовій основі беруть на себе відповідні зобов'язання з певного кола питань окреслених відносин. Загалом можна з упевненістю сказати, що договір вказує на виразну згоду та свідому форму застосування законодавства відповідної держави.

Початок формування конкретних юридичних норм міжнародного повітряного права було покладено підписанням в 1874 р. багатосторонній Брюссельської декларації про правовий статус повітроплавців, яка в силу не вступила, але була сприйнята Гаазької конвенції про закони і звичаї сухопутної війни 1899 Укладена в 1898 р. угоду Австрії і Німеччині регулювало умови польотів над їх територіями. Право розпорядження повітряним простором над своєю територією було закріплено угодою між Німеччиною і Францією 1913 р. На сьогоднішній день кількість двосторонніх угод про юридичний статус повітряного простору та правовий режим його використання обчислюється багатьма сотнями [2, с. 157].

Найважливіший етап в розвитку міжнародного повітряного права склала згадувана Чиказька конвенція 1944 р. (з поправками, прийнятими в 1962, 1971 і 1973 тт.), яка, крім підтвердження дійсності принципу повного і виключного суверенітету держави над її повітряним простором, має на меті регулювання комплексу правовідносин між державами в галузі міжнародної цивільної авіації в частині здійснення регулярних та нерегулярних польотів, реєстрації та національної приналежності повітряних судів, вимог до їх екіпажам і т.д. Конвенція одночасно є установчим актом ІКАО.

Серйозний внесок у розвиток міжнародного повітряного права надають прийняті і прийняті ІКАО додатки до Чиказької конвенції, присвячені забезпеченню техніко-експлуатаційної та екологічної безпеки, що містять правила польотів по міжнародних повітряних трасах, а також регламентують умови визнання придатності повітряних суден до польотів, методи управління повітряним рухом, створення аеронавігаційних карт, ведення бортових документів та ін. [3].

Всі такі акти - правила, стандарти, процедури, прийняті ІКАО та іншими міждержавними авіаційними організаціями, мають статус рекомендацій і формально, в строгому сенсі слова, нормами права (обов'язковими правилами поведінки) не є. Тим не менш важлива роль таких актів у діяльності цивільної авіації спонукає держави наслідувати звичаями такого роду. Останні набувають обов'язкову для держави силу, якщо вона протягом певного терміну не направить ІКАО повідомлення про розбіжність між його національним законодавством і конкретні рекомендації (регламентом, правилом, процедурою). Кожна держава в будь-який час може мотивовано або без зазначення мотивів заявити про свою відмову дотримуватися ту або іншу рекомендацію або навіть яке-небудь з додатків до Чиказької конвенції.

Отже, на основі вище наведених положень можна зробити висновок, що договори як різновид джерел міжнародного повітряного права відіграють суттєву роль у здійсненні регулювання відповідних правовідносин. Встановлюються необхідні правила та вимоги, надаються рекомендації з широко визначених питань та питань обмеженого кола та, звичайно, встановлюється конкретна відповідальність за їх недотримання.

Література

1. Репецький В. М. Міжнародне публічне право: підручник Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ф-т міжнар. відносин.-2-е вид., стер. К. : Знання, 2012. - 437 с.

2. Колосов Ю.М., Кузнєцов В.І. Міжнародне публічне право: підручник. М, 2003. – 562 с.

3. Джерела міжнародного повітряного права: веб-сайт URL: http://ua-referat.com/%D0%9F%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%80%D1%8F%D0%BD%D0%B5_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE (дата звернення – 31.03.2019)